

Справа „Шеванова проти Латвії”

(„Shevanova v. Latvia”)

58822/00

У рішенні, ухваленому 15 червня 2006 року у справі “Шеванова проти Латвії”, Суд постановив, що

- мало місце порушення ст. 8 Конвенції¹.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявниці 5000 євро як компенсацію моральної шкоди і 1000 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Ніна Шеванова є громадянкою Росії, народилась 1948 року і мешкає в Ризі.

У 1998 році стосовно заявниці було видано наказ про її депортацію з Латвії. На той час заявниця прожила у країні 35 років.

У 1970 році у віці 22-х років заявниця переїхала на проживання до Латвії. Її було туди скеровано на працевлаштування. У 1973 році вона одружилася із корінним мешканцем Латвії. У них народився син. У 1980 році подружжя розлучилося.

У 1981 році заявниця загубила свій радянський паспорт. Незабаром їй було видано новий. У 1989 році вона знайшла старий паспорт, однак не здала його до компетентних органів.

У 1991 році після припинення існування Радянського Союзу п. Шеванова опинилася без громадянства. Її та її сина було внесено у перелік “постійних мешканців-негромадян” Латвії.

У 1994 році заявниці було запропоновано роботу оператора підйомного крану латвійською будівельно-конструкторською компанією. Працювати треба було в Дагестані, а також в окремих гірських районах Чечні та Інгушетії. Беручи до уваги труднощі, пов’язані з посиленням контролю російських властей над чеченською територією, компанія порадила заявниці набути російське громадянство і прописку до остаточного підписання з нею контракту. Тоді заявниці вдалося отримати підроблений штамп у своєму першому радянському паспорті (який вона знайшла після втрати, однак не здала). Штамп засвідчував факт позбавлення заявниці місця проживання у

¹ Рішення стане остаточним відповідно до вимог ч.2 ст. 44 Конвенції, оскільки воно може бути предметом перегляду. (Прим. перекладачів)

Латвії. Згодом заявницю було зареєстровано в Росії за місцем проживання її брата. Незабаром вона отримала російське громадянство.

У березні 1998 року заявниця звернулася до Департаменту у справах національностей та міграції для отримання паспорту “постійного мешканця-негромадянина Латвії”. Втім Департамент встановив, що заявниця має російську прописку, а також дізнався про те, що свого часу вона не повернула компетентним органам свій перший радянський паспорт, який знайшла після втрати. У квітні 1998 року було ухвалено рішення про вилучення заявниці з переліку постійних мешканців-негромадян Латвії, а також видано наказ про її депортацію із заборonoю повертатися на територію Латвії упродовж наступних п’яти років.

Усі скарги заявниці до адміністративних органів, а також до суду виявилися безуспішними. У лютому 2001 року її було заарештовано та поміщено у центр тримання незаконних іммігрантів для наступної депортації. Внаслідок госпіталізації заявниці у зв’язку з різким погіршенням її здоров’я Департамент вирішив призупинити виконання наказу про депортацію. Після лікування заявницю було звільнено з-під варти. Вона залишилася незаконно мешкати у Латвії.

Після того, як Суд визнав заяву п. Шеванової прийнятною до розгляду, Уряд у 2005 році пообіцяв заявниці надати дозвіл на постійне проживання і їй запропонували подати усі необхідні документи для цього. Втім, як свідчать матеріали справи, заявниця на нинішній день ще не зібрала усіх потрібних документів.

Зміст рішення Суду

Заявниця стверджувала, що наказ про депортацію становив порушення її права на повагу до приватного життя, яке гарантоване ст. 8 Конвенції.

Суд не підтримав позицію Уряду про те, що заявниця втратила свій статус потерпілого від порушення Конвенції після того, як спробувала владнати з російськими властями питання із громадянством та проживанням.

Суд зауважив, що впродовж тривалого часу проживання у Латвії заявниця розвинула особисті, соціальні та економічні зв’язки, які, власне, і становлять приватне життя будь-якої людини. Отож, наказ про депортацію заявниці з території Латвії слід вважати втручанням у її “приватне життя” у сенсі ст. 8 Конвенції.

Суд зауважив, що цей наказ так і не був виконаний. До того ж, Суд відзначив, що відповідна норма Адміністративно-процесуального кодексу встановлювала неможливість виконання будь-якого адміністративного рішення після того, як минуло

3 роки від дати, коли можна було розпочати його виконання. Це означало, що насправді депортація вже не загрожувала заявниці. До того ж, Уряд почав вживати заходи, спрямовані на узаконення статусу заявниці у Латвії, що утворювало для п. Шеванової можливість вільно здійснювати своє право на повагу до приватного і сімейного життя у цій країні. Однак згадані заходи Уряду не усувають того, що заявниця упродовж тривалого часу змушена була перебувати у стані тривоги й непевності.

Суд відзначив, що держави є вільними у контролі в'їзду і проживання негромадян на своїй території. Такі повноваження неминуче передбачають можливість держави застосовувати невідповідні санкції до осіб, які порушують відповідні нормативні положення. Поміж цими санкціями депортація особи виглядає цілком логічним засобом, зважаючи на специфіку відповідних суспільних відносин. Втім депортація особи (негромадянина держави) може бути визнана Судом непропорційною до приписів Конвенції, зокрема тоді, коли ця особа має достатньо міцні особисті та сімейні зв'язки на відповідній території.

Стосовно справи заявниці Суд відзначив, що підстави затримання останньої аж ніяк не можуть вважатися кримінальними у буквальному значенні цього слова. Насправді правопорушення, вчинене заявницею, є адміністративним. Воно передбачає порівняно невеликий розмір штрафу. До того ж, до заявниці цей штраф так і не було застосовано.

Суд, з одного боку, зважив на серйозність поведінки, в якій звинувачувалась п. Шеванова. З іншого боку, він оцінив серйозність заходу, який мав бути застосований до неї. На підставі цього Суд дійшов висновку про те, що держава не досягла справедливого балансу між метою запобігання заворушенням чи злочинам та інтересом людини у забезпеченні поваги до її приватного життя. Отож Суд не міг погодитися з позицією, що відповідне втручання було “необхідним у демократичному суспільстві”. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ст. 8 Конвенції.